

Sygn. akt I C 877/18 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2019r.

Sąd Rejonowy w Jaśle I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Dorota Myśliwiec

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Stanisława Synowiec

po rozpoznaniu 22 stycznia 2019 r. w J.

przy udziale

sprawy z powództwa (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.

przeciwko J. S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego J. S. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. kwotę 1951,12 zł (jeden tysiąc dziewięćset pięćdziesiąt jeden złotych 12/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 1930,49 zł od dnia 17 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 772,92 zł (siedemset siedemdziesiąt dwa złote 92/100) tytułem stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania, w tym kwotę 684 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego. Sygn. akt I C 877/18 upr.

Uzasadnienie wyroku z dnia 22 stycznia 2019 r.

Powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. domagał się zasądzenia od pozwanego J. S. kwoty 2.551,12 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 2.530,49 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie wskazał, że dochodzoną wierzytelność nabył na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 29.10.2015 r. od spółki (...) Sp. z o.o. (...) z siedzibą we W.. Przedmiotowa wierzytelność powstała w wyniku zawarcia przez pozwanego z pożyczkodawcą - (...) Sp. z o.o. (...) – umowy pożyczki o nr (...) z dnia 14.09.2015 r. Na podstawie tej umowy pozwany uzyskał środki pieniężne, które zobowiązał się zwrócić w łącznej wysokości 6.472,78 zł w 24 miesięcznych ratach. Pozwany nie wywiązał się z warunków umowy, w związku z czym umowa została wypowiedziana, a cała należność z umowy stała się wymagalna.

Odpowiadając na pozew, pozwany przyznał fakt zawarcia wskazanej w pozwie umowy pożyczki, zarzucając, że zastrzeżono w niej za wysokie koszty. Oświadczył, że żadne postanowienia w tym zakresie nie były z nim negocjowane i nie miał na nie wpływu. W tych okolicznościach pozwany domagał się obniżenia dochodzonych przez powoda kosztów udzielenia pożyczki.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany J. S. zawarł w dniu 14.09.2015 r. ze spółką (...) Sp. z o.o. (...) z siedzibą we W. umowę pożyczki pieniężnej o nr (...), na podstawie której uzyskał środki w kwocie 3.000 zł, zobowiązując się do spłaty łącznie kwoty 6.472,78 zł, w tym odsetek w kwocie 322,78 zł i opłaty operacyjnej w wysokości 3.150 zł. Umowa została zawarta na okres 24 miesięcy (dowód: kserokopia umowy pożyczki nr (...) – k.19-21, harmonogram spłat do umowy pożyczki nr(...) -k.8, potwierdzenie wypłaty środków z pożyczki na kwotę 3.000 zł – k.9).

W dniu 29.10.2015 r. – na podstawie umowy sekurytyzacyjnej - nastąpiło przeniesienie wierzytelności z w.w. umowy pożyczki na rzecz powoda (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. (dowód: kserokopia wyciągu z umowy sekurytyzacyjnej z dnia 29.10.2015 r. – k.13-14 wraz z wyciągiem z załącznika nr 1 – wykaz umów pożyczek – k.10-12, wyciąg z ksiąg funduszu z dn.24.08.2018 r. – k.17).

Pożyczkodawca zawiadomił pozwanego o dokonanych przelewach wierzytelności, a wobec zalegania ze spłatą bieżących rat pożyczki w kolejnych pismach wezwał pozwanego do zapłaty zaległości na rzecz powodowego funduszu. Pismem z dnia 14.02.2017 r. (...) Sp. z o.o. – działając w imieniu funduszu (...) wypowiedział pozwanemu przedmiotową umowę, wskazując kwotę należności na 2.605,13 zł (dowód: pisma (...) Sp. z o.o. do pozwanego z dnia 17.11.2015 r. – k.33, wezwanie z dnia 10.01.2017 r. – k.34, warunkowe wypowiedzenie umowy z dnia 14.02.2017 r. – k.35, ostateczne wezwanie z dnia 22.08.2017 r. – k.36).

Powyższy stan faktyczny sprawy nie był między stronami sporny.

Pozwany przyznał fakt zawarcia umowy na warunkach wskazanych wyżej. Przyznanie tych okoliczności nie budziło wątpliwości sądu i zgodnie z dyspozycją art. 229 k.p.c. co do zasady nie wymagało dowodu. W szczególności za niewątpliwy należało uznać fakt spłaty zadłużenia w kwocie wskazanej przez powoda w pozwie – 3.993,50 zł, jako nie kwestionowany i nie zaprzeczony przez pozwanego.

Sąd zważył, co następuje:

Żądanie pozwu jest w przeważającej mierze zasadne, a oddaleniu podlega jedynie w zakresie nadmiernie pobranej i tym samym nienależnej opłaty operacyjnej.

Poza sporem pozostaje fakt, że pozwany uzyskał od powoda środki pieniężne ze wskazanej wyżej umowy pożyczki - w kwocie 3.000 zł, zobowiązując się świadomie do poniesienia określonych w tej umowie kosztów.

Wobec podniesionego przez pozwanego zarzutu - nieważności czynności prawnej w zakresie zastrzeżonych przez pożyczkodawcę kosztów, rozważenia wymagała kwestia zgodności z prawem i mocy wiążącej dla konsumenta, zastrzeżonej w umowie, opłaty operacyjnej w wysokości 3.150 zł.

Jak wiadomo, w stanie prawnym mającym zastosowanie do analizowanej umowy nie obowiązywały przepisy ograniczające wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu, takie jak art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r. poz. 1528). W związku z tym – co prawda - nie mogły one znaleźć wprost przełożenia do stanu faktycznego sprawy, ale niewykluczone jest – zdaniem Sądu - odwołanie się do nich - w drodze analogii - celem zobrazowania stopnia i proporcji obciążenia konsumenta kosztami kredytu (pożyczki) w stosunku do pozyskanych środków pieniężnych. W obecnym stanie prawnym maksymalne pozaodsetkowe koszty przedmiotowej pożyczki, obliczone na podstawie art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim wyniosłyby 2.550 zł. Pożyczkodawca tymczasem zastrzegł kwotę 3.150 zł tytułem opłaty operacyjnej, a zatem kwotę przewyższającą wartość środków przekazanych do faktycznej dyspozycji pożyczkobiorcy (3.000 zł).

Jednocześnie, w zawartej umowie brak jakiegokolwiek precyzyjnego rozliczenia tej kwoty w tym znaczeniu, że pożyczkodawca nie wskazuje, jakie konkretnie czynności związane z udzieleniem pożyczki generowały tak wysokie koszty, aby zasadnym było obciążyć nimi konsumenta. Należy pamiętać, że w przypadku pożyczek odpłatnych strony

mogą – co do zasady - w sposób swobodny przyjąć konstrukcje prawne zapewniające pożyczkodawcy wynagrodzenie za korzystanie z jego pieniędzy, jednakże ich uzgodnienia muszą mieścić się w granicach swobody umów zakreślonych przez art. 353¹ k.c., a zatem m.in. przez zasady współzycia społecznego. W ocenie Sądu, przewidziana w umowie opłata operacyjna, przewyższająca wartość udzielonych konsumentowi środków, zastrzeżona w oderwaniu od rzeczywistych kosztów poniesionych przez pożyczkodawcę w związku z rozpatrzeniem wniosku o pożyczkę i jej udzieleniem, jest rażąco wygórowana i narusza interes pozwanego.

Jak wyżej wspomniano, odwołanie się do obecnego stanu prawnego ma na celu jedynie zobrazowanie skali obciążenia pozwanego kosztami pożyczki w świetle aktualnego stanowiska ustawodawcy co do tego, jakie należności mieszczą się w ramach słuszności kontraktowej, a jakie granice te przekraczają. Skoro wedle aktualnie obowiązujących przepisów dopuszczalne prawnie byłoby pobranie prowizji (opłaty) w kwocie 2.550 zł, to w okresie kiedy nie obowiązywały ustawowe limity w tym zakresie, można w drodze analogii przyjąć, że prowizja, czy też opłata operacyjna przewyższająca ten limit jest rażąco wygórowana i jako taka sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, a w dalszej konsekwencji – nieważna.

Zgodnie bowiem z art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W myśl natomiast art. 58 § 3 k.c., jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

W ocenie Sądu za naruszające zasady współzycia społecznego, a w konsekwencji art. 353¹ k.c. należy uznać postanowienie umowy pożyczki, zastrzegające opłatę operacyjną ponad kwotę 2.550 zł. O ile bowiem sama opłata operacyjna mieści się w granicach swobody umów, o tyle jej wysokość powoduje przekroczenie tych granic. W konsekwencji sprzeczna z art. 353¹ k.c. i nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. pozostaje w części ponad kwotę 2.550 zł, co powoduje że w zakresie kwoty 600 zł jest nienależna, a zgłoszone roszczenie w tym zakresie podlega oddaleniu.

Nieważność powyższej klauzuli umownej nie wpływa natomiast na ważność pozostałej części umowy (art. 58 § 3 k.c.).

Niezależnie zatem od faktu, że - z uwagi na termin zawarcia analizowanej umowy - nie znajdują do niej zastosowania przepisy art. 36 a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, przepisy te stanowią miarodajny punkt odniesienia dla oceny, czy zachodzi rażąca dysproporcja w świadczeniach stron.

Co do pozostałej, zasądzonej w pkt. 1 wyroku kwoty 1.951,12 zł, trzeba zwrócić uwagę, że pozwany zawierając przedmiotową umowę miał świadomość, że pożyczka jest odpłatna, a zysk pożyczkodawcy nie ogranicza się tylko do zastrzeżonych w umowie odsetek. Zjawiskiem powszechnym i akceptowalnym w zakresie działalności instytucji pożyczkowych jest pobieranie prowizji (opłat) jako wynagrodzenia za ogół czynności związanych z udzieleniem pożyczki, a praktyka ta nie była obca pozwanemu. Co się zaś tyczy odsetek umownych, przewidzianych w umowie zauważyć należy, iż zastrzeżone one zostały w wysokości prawem dopuszczalnej, albowiem ich wysokość została ograniczona do wysokości odsetek maksymalnych, zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c. Ustalone oprocentowanie stanowi zatem należne pożyczkodawcy wynagrodzenie za korzystanie z pieniędzy przekazanych pozwanemu.

W świetle powyższego, zważając, że w wyniku zawarcia w.w. umowy, a następnie jej wypowiedzenia zaktualizował się obowiązek zwrotu przedmiotu umowy, na podstawie art. 720 § 1 k.c. zasądzeniu podlegała kwota 1.951,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, stosownie do wskazanej w pozwie daty wymagalności roszczenia, niekwestionowanej przez pozwanego.

Orzeczenie w tym zakresie znajduje podstawę prawną w art. 481 k.c.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w myśl zasady odpowiedzialności za niego wynik (art. 98 § 1 i 3 k.p.c.). Łączne koszty procesu wyniosły 1.017 zł, skoro zatem pozwany przegrał w 76% sprawę, to w takim zakresie obciążały go koszty postępowania.